

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionalista de Tortosa

PUGNA PRO PATRIA.

NUM. 38.

ANY I.

LA CATALUNYA QUE VOLEM. — Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de las regions germanas. — Estimada per son valer al exterior, y temuda per sa forsa. — Acullida com a propi al foraster que á treballar hi vinga. — Xan manar y á cobrar, á fer lleys y á judicar, cada hu á casa seva, que prou hi té que fer per enténdeshi. Els empleats de la terra y pòchs, actius y intel·ligents. — Ennoblida, altra vegada, en llibres de jo saber, la que fou llengua de Sants y de Reys. — Las universitats y escolars, tornadas a son esser: obradors d'avances de la ciencia y planter de filòsops y juristas. A fora la espidora rutina. — Inimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant. — Repobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles els corredors enginys moderns, irayent del terrer y de las minas els fruits y minerals. Las aigues de sos rius sa tant de resclosa en resclosa movent enginys del treball. — Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d'un art fill llegitim del antich criat en els avansos actuals. Voltar les vellas poblacions, historicas de poblòsas y amplias ciutats modernas — Ports oberts als pro·fucies de tots llochs, assegurats ab tractes d'una naujo seria, veure al poterat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervindre en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca. — Volem deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats. — Per obrenho tenim lo precís: Forsa, riqueza y inteligencia. Reprimim el vicí de l'egoisme y exaltém la virtud que á capiens manca: L'amor á la Patria. — LLUIS DOMENECI y MONTANER.

PREUS DE SUSCRIPCIO

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ

La Redacció no fa seus los conceptes ni continguts dels articles firmats ó copiats.

Tortosa al mes. 0.50
 Fora semestre. 3.00

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 27 Setembre de 1903.

SANTORAL

Diuenge 27 XVII Sants Cosme y Damiá germans mrs. y s. Adolfo mr. Dillums 28 S. Wenceslao mr. y lo Bto. Simon de Rojas cf. — Dimars 29 (Abans 7) La Dedicació de san Miquel Arc — B. P. Minims — Dimercres 30 S. Geroni dr. cf. sta. Sofia yda. — Jubileu en las iglesias de s. Geroni. OCTUBRE Dijous 1. Lo San Angel custodi del regne d' Espanya y a Remigi b. — Divendres 2. Los Sts. Angels de la Guarda y S. Leodegari b. mr. — Disapte 3. S. Candi mr. y s. Grau ab. — (En alguns pobles se fa la festa lo dia 13)

La republica y nosaltres

Hu havém dit mil voltes: els catalanistes de cor, no ns havém preocupat may de la forma de govern que deuriem dar al poble per quals idees y quals llibertats llyuým.

Ni en lo meeting, ni en la cátedra, ni en lo llibre, ni en la premsa, hem fet may manifestacions encaminades á resoldrer aytal problema. Y no les havém fet, per que no les sentim. Y no les sentim, per la sencilla rahó de que, avuy, per avuy el nostre esperit está atrafegat en la resolució d'altres assumptos de trascendencia y de significancia bon tros mes elevades.

Ans que meditar per la idea forma de govern, creyém qu' es doble procedent e. meditar per la idea Patria. Y com vulga que la idea Patria en l'estat actual de coses, se presenta á nostres ulls ab tons molt emboyrats y confusos, de aquí la necessitat de aclarir avants que tot aquet concepte, per que sense l' aclaració del mateix en fora, impossible donar un pas mes durant el curs de nostre penós y laboriós itinerari.

Per aquesta rahó compremem els partidaris del Catalanisme que la missió més sagrada pera nosotres, es la de fer patria, per aquesta rahó hem fugit sempre de polítiques que si, fetes ab oportunitat casi sempre embrutan, quan

son fetes fora de temps, mes qu' embrutar, embruteixen.

Aquesta conducta observada per nosaltres, com era natural, ha fet que sempre ns conservéssim ab una puresa d'ideals y ab una virtualitat de conceptes, que ls esperits verdaderament imparcials, no han pogut menos d' alabar. Però el mon en que vivim es un mon d' odis y rencunies y permaneixer cenyit en una esfera de neutralitat, es obra casi impossible avuy que l'anarquia s' ha fet duenya y senyora del planeta y que la llyuía fraticida passeija descaradament per carrers y places sembrant per arreu sanguinaries passions que, per forsa, per forsa, no molt tart han de donar sanguinaries fruyts.

Aquesta neutralitat nostra ha donat molt que pensar tant als republicans com als monarquichs de un y de altre bando. Ce vells esquifits que no arriyan á midar la grandesa dels nostres ideals, no poden avindres de que nosaltres no estiguém tarats per la fallera de Poder que á n' ells tant els enfebren. Uns y altres tatxan de platóniques les nostres sinceres manifestacions, y uns y altres responen ab una criatlla sarcasmisca sempre que ouhen de nostres llavis aytal sentencia.

No, no poden creurens deslligats de tot compromís gubernamental; no, no poden imaginar sel un partit lliure de personalismes, de apassionaments y de miseris; per forsa hem de ser ó blanchs ó negres ó roigs ó verds. La incoloritat per ells no existeix. Tant suggestionats están, que, la seva retina no ls acusa mes que un sol color: lo color antagonich al seu: aquell color fatal que ls persegueix com espectre maligne y que ls amensassa ab la usurpació d' un tressor que si encar no l' tenen, confian apretarlo aviat, aviat, ab ses ungles afilades y famolenques. Miserables!

Per aquet motiu, els republicans ens diuen carlins, els carlins es diuen republicans, y uns altres de les fraccions polítiques qu' avuy imperan volen veurens, devall má, á la fosca, donant el nostre concurs al enemich respectiu. Miserables! Quina de nostras aspiracions veuriem realisada ser-

vint d' escambell á semblants homes?

Quin de nostres ideals portariem á cap donant el nostre bras á sers tant funestos y desdixats que no alcansan á rebre com a fré de ses accions ni el fracás de les seves propies obres.

No, no! Podem estar tranquils uns y altres. Els catalanistes no fem ni farem may el joch de ningú. Els catalanistes no pensém ni hem pensat may en aplaudir ó en detestar tal ó qual forma de govern, que més voldriem qu' haver de passar per aytals apuros? Però, no no es hora encara. Desgraciadament no hem arribat á tanta altura. Primer que tot hem de fer patria, pera tindren després farém govern pera que eude de la nostra patria.

Ara, bé, el govern d' allavors ¿con sera? Difícil es sempre y en totes les ocasions el fer pronóstichs. Però si cada poble té, com se diu, el govern que s mereix, Catalunya grant y esplendorosa, tendria el govern esplendorós y grant que li correspondria com á derivat immediat seu. Aquet govern exemplar cap igualment, ó ab poca diferencia, dins d' una República que dins d' una Monarquia.

Si se ns pregunta si seria l' una ó l' altra, no podrém contestar. Però si difém que, cas de ser la forma republicana l' encarregada de regir els destinos de nostra entranyable Catalunya, no fora pas ni igual ni tantisquera pareguda á la que predicán avuy dia aquesta colla d' hipócritis enmascarats que, ab el nom de redemptors del poble (!) exerceixen de butxins del mateix. No fora, no, la República dels Le rroux, dels Salmeróns ni dels Junoy, no la dels Sorriños, dels Ibañez, ni dels Vallés. No, no hu fora.

Homes que s' agrupan en falses unitats incompatibles; homes que saben abdicar de ses creencies; homes, en fi, que á l' hora d' élevar y de construir predicán la destrucció y l' anarquia, no serveixen per nosaltres.

Homes aixís, tant sols serveixen pera sembrar la discordia y el horror. Senyalan el modo de destruir tot lo existent pero no marcan la manera d' alsar l' edifici nou.

Son ineptes. No valen.

I. E. A.

Als catalans emmorats de la Fransa

Los tribunals ó jurats francesos han fallat ja el proces Humbert. Segons tots los datos y referencias resulta que aquestos son autors d' una estafada colossal, y sembla molt natural que colossal havia d' haver sigut lo cástich. ¿Qué menys exigeix la més petita noció de dignitat y vergonya que obligar á retornar als acreedors las quantitats estafadas? Donchs no senyor. Lo fiscal després d' enrahonar y més enrahonar, y ls jurats després dels seus concilis han senyalat lo cástich, però quin cástich! Sols com á broma s' pot pendre, y jo casibé arribo á creure que per vergonya (de la seva sentén) no ls han absoit; es á dir, per vergonya, per que no fos tan descarat lo favor fet á en Labori, per que al cap y á la fi á aquest han fet lo favor ajudantli á pujar esglahons de sa anomenada.

Los Humbert ¡pobra gent! si no arriban á enredar á molts peixos grossos ab la xarxa que estengueren al comens de las sevas operacions, y no arriban á pescar á en Labori, lo defensor dels juheus, pera la seva defensa, prou se podriaran en un presiri. Però ja poden viure tranquils, aixó es un segon Panamá, quins interessats s' han donat bonas manyas en fer desapareixer tot document que ls compromet, ja han fet ells caps y manegas pera que tot quedés ben fosc.

¿Y encara hi ha catalans que sospiran per un Govern com lo de Fransa? Deu nos ne quart.

Allí podrá haverhi avensos materials, será l' centre de la moda, lo centre si s' vol d' operacions financieras, tot lo que s' vulgui, però també es lo centre de la corrupció, del retrocs moralment parlant y sentim. Allí es també l' centre del vicí, de degradament del cor y del cos, de la perversió de tots los sentits; allí la moral desde l' més baix al mes alt,

no la coneixen, y si la tenen la han perduda.

A cinch anys de presiri han condenat á Teresa Humbert! Voleu més escarni de la justicia? Fa riure y fa plorar; riure, per que s' veu lo ben representat de la comedia; feta per tots plegats los que han intervingut en lo proces, però plorar per que s' veu fins á quin nivell va baixant lo poble francés. No s' dona compte ell mateix de que va perdent de cada dia més, no veu com ab lo brill de mirallets y colors falsos está abocat á la pendent que porta als pobles al abim de la barbarie.

Va al devant de tot, de tot, de tot lo que embruteix, de lo que rebaixa; però de lo que significa, de lo que fa heroes als homes, de lo que enlayra als pobles fins á Deu, d' aixóni á la cua hi es, d' aixó ja bé prou que n' ha perdut fins la noció. Waldeck-Rousseau, y ara n' Combes, han empenyat en embrutir la Fransa y ho conseguiran. No m' dol pels francesos, puig prou y massa feyna tenim á casa; me dol per Catalunya, pels que desitjan imitar en tot el Estat vehi y á quins directores ajudan.

Volen uns quants desanimats portarnos també al rebaixament de costums que regna á París y ¡pobrets! no més veuen lo brill de la pedreria falsa; no la realitat de la vida. Fixeusi bé los catalans que tinguen cor ab lo resultat del proces Humbert; fixeusi beba tot lo francés; que tinga relació ab lo cor y veureu que d' ells sols havém d' aprendre á estimar la patria, per que las demés condicions bonas Catalunya n' ha pogut ensenyar sempre.

JOAQUIM CAMPANY.
 Barcelona 29 d' Agost 1903.

El nostre plet

La preparació de las novas eleccions, posa en evidencia l' obsessió regionalista de molta gent. Els elements dinástichs, empenyats en deturar la corrent republicana voldrián que l' regionalisme acceptés llochs dins d' una candidatura

NOTICIES

administrativa, y se deixés posar, sisquera virtualment, el sagell ministerial. Y els republicans, ab un savoir faire que és una maravella de clari-videncia, inventan cabales, llensan al vent coalicions de monàrquichs ab regionalistas, y se complauen en creure y fer creure que aquets darrers van de brasset ab els cacichs.

Y aqueixa obsessió del regionalisme troba ressò fins á las conversas de molta gent de sa casa. Qui el suposa inclinat al retraïment, qui declara aliat ab el Govern, qui judica arrepenit de las sevas campanyas, de las quals tant de partit n' han tret, els que volen instaurar una República. No sembla sinó que l'atmosfera estigui massa saturada pera que tothom se li eri-geixi en orácul de Delfos!

Donchs parlemne també nosaltres de lo nostre. Diguem alt y clar quina és l'essencia del nostre pensament. Els que viuen de l'opinió y aspiran á encarnarla y dirigirla, no sols dehuen posarshi en contacte, sinó exposarli ahont van ab la seva propaganda.

S'equivocan els que parlan y els que voldrien l'aliança del regionalisme ab els que governan. S'equivocan els que consideran disposat per odi als republicans, á dificultarshi la seva acció política. Y s'equivocan els que declaran resolt, devans l'eventualitat d'un cambi de régim, á sostenir, per esperit reaccionari y com mal més petit, el régim vigent.

La lluita de republicans y monàrquichs; tal com se troba establerta, no ens diu res absolutament. No hi está interessat el nostre pensament, autonomista. No es la batalla de las ardentes idees del pervindre ab las idees mortas d'un endarrerimen de sigles. No posa en contacte duas organiscions socials irreductibles.

Uns y altres son uniformistas, unitaris, jacobins, regresius; uns y altres sospiran pera atraures la forsa material, com vinculanthi el cor y el bé del poble; y uns y altres treballan contra las llibertats colectivas, sense las quals será sempre impossible desvetllar l'Estat dels insomnis berebers, guiarlo, agíl y fort, per rutas civilisadas.

¿A sant de qué, ajudar á republicans contra monàrquichs, ó á monàrquichs contra republicans? ¿A títol de qué, donar la rahó á un dels dos bandos, quan ni l'un ni l'altre la tenen? Una centralisació brutal tanca l'actual régim á las reformas que patrocinem nosaltres, qual triomf constitueix la nostra missió política. Y un esperit sectari, y el vell afany de copiar lo francés, tancaríá també el régim republicá que s'instaurés als nostres anhels autonomistas.

Per aixó devém fer política propia. La nostra tasca consisteix en despertar l'esperit catalá arreu de Catalunya, en arrelar dins las conciencias la ferma convicció de que l'autonomia és l'instrument del progrés y la llibertat de la nostra terra, en demanar constantment una Espanya ab regions gran y lliures, en treballar pel profit positiu del ideal que ns guia.

Qui ens vulgui al seu costat, que aixequi la veu contra la centralisació, la burocracia, la rutina, l'omnipotencia del Estat, l'incultura y l'empobri-ment d'Espanya. El nostre concurs se guanya y se paga ab idees: jamay consistirá en llochs més ó menys elevats dins la jerarquia administ-rativa y política. Y el nostre afany pot expressarse pel desitg íntim d'aprofitar pera la causa autonomista las lluitas d'ara y de sempre empenyadas entre unitaris blancs y rojos.

La lluita electoral del novembre és un petit incident del plet importantíssim ahont reivindicuem la personalitat y la llibertat de Catalunya. Y sols pel plet principal, per guanyarlo, se ns poden demanar esforços y sacrificis.

J. Lluhi Rissech.

La policia é higiene publicas á Tortosa

Per lo que diuen los diaris pot donarse per dominada la invasió de la peste bubonica á Marsella, gracias despres de Deu, á las disposició presas y á la energia adoptada per las autoritats aislan y destruhin tot cuant pogués ser causa de contogi ó foment dels microbis de la granula. A Barcelona no han permanescut descuidades las autoritats ordenan la desinfecció de clavagueras, extermini de ratas y fen recubri los diposits de materiz en descomposició, ab capas de substancias microbicidas, no sols en los del interior de la ciutat sino en las dels aforas.

No podem dir hagin fet lo mateix las d'aquí Tortosa ans lo contrari las clavagueras que ans sols tenian tres ó quatre respiraderos y encaro aqueixos estaban protegits per portas de tancamen automàtic ara se han multiplicat omplin de imbornals los carrers ultimament reformats (si bé als vehins no poden resisti las malas olores n' han tapat mols). Las bocas de la clavaguera de la Vall que casi tots los anys se tapaban ab barandats están al descobert, los muns de escombraries y fems se troban escampats per tots los voltans de Tortosa, los cloacas algunas no desaignan y per ultim se continua toleran se soterrin per fincas properas de la població los animals morts ahon acuden los gosos y moscas que despres se cuidan de escampar per la ciutat á millons los microbis de enfermetats mols d'ellas de coracter verinos y cauceros.

No volém ser mes llars donch hi há molta tela si haviam de parlar de las deficiencias que s notan en la policia y higiene municipals comensan per las aiguas que s diu son potables y acaban per la falta de condicións higienicas y legals deis cementiris y enterramens.

Retalls

La retirada de Silvela. En Silvela ha jurat que no tornaria á ser president del Consell de ministres. No ho crech: y principalment perque ho diu ell. Es l'home polítich més informal y més feble de tots els que han fet la desgracia del país. Però suposém que desde l'

moment que renuncia á la política, comensa á cumplir; suposém que és veritat que se n va á casa á escriure la "Historia de la etiqueta en España". Políticament és mort y necessita necrologia. Femla, que és ben curta.

En Silvela és l'home que, ab una mica de carácter y voluntad, ahuria pogut salvarnos á tots quan, despres de la desfeta, va pujar al poder ab la simpatia de gran part dels espanyols.

No ho va saber fer: no ho va voler fer. Home d'idees, d'estudis, honrat y eloguen, no ha tingut carácter creyent en lo que ha dit, ho ha deixat estar per influencias de qualsevol; d'un Osma ó d'un Dato.

Ha sigut un panell; ha fet de joguina de dalt y de baix, y ha enfonzat complertament á Espanya, arrancantli lo darrer que poden perdre ls homes y els pobles: la esperansa.

La fatalidad y la lleugeresa van portarlo á caminar abduas crossas, en Dato y en Villaverde tan funest l'un com l'altre, y a tenir un guia, en Galnilitos, que li portava la popularitat de "El Imparcial".

Una de las duas crossas devia fallarli y ferlo caure: si no hagués sigut en Villaverde, hauria sigut en Dato.

Si las crossas no li haguesin fallat, el guia l'hauria fet perdre, com ja ho va fer quan, seguint la orientació, que havia senyalat á Valencia, en Silvela se decantava cap al regionalisme.

Darrerament l'havia pres el deliri de grandesas, que ha desballestat sempre a Espanya.

Volia soldats, barcos, canons, alianzas; la conquista del Morroch, y no sé si la reconquista de las colonias: ¡qué sab un!

Un home de vista clara, com ell, no ha sabut veure que, un poble no pot ser fort militarment si no s'ha enfortit per la producció y el comerç, l'avens moral y material y l'administració ordenada, tot dintre d'un motllo de constitució política que respongui a sas necessitats y a sos gustos.

Aixó, tan elemental que fins en Buxó és capás de saberho, en Fargas de comprendreho, en Silvela no ho sab, y si ho sab té la debilitat d'olvidarho, perque un nen, o una maquedera, o un senyor ab cascaca de llorito, li burxan la orella.

Y no sent possible tenir soldats, ni barcos, ni fer el maco per aquets mons de Deu, en Silvela diu: "Aquí vos ho deixo", y se n va á fer un tractat o una historia dels cumpliments a Espanya.

Gastémne poch per dirli: Don Francisco, ho ha fet més malament y te més culpa que ls altres.

Rumii bé y conféssissen un dia d'aquells en que s guanya indulgencia plenaria.

Y encara no n tindra prou. Pol.

Quina oló

—Bon dia donya Tompa.

—Molt bon dia. ¿Qué 's aixó que aquí sota descarregan y fá aquesta mala oló? —¡Calli dona, no me n parli que n'estich fins dalt de tot! Sempre que aquí portan guano caich malalta, ¡de debó! —¡Y com es donchs qu' el vehinat no 's queixa, tenin rahó, y fa treure tot el guano fora de la població? —¿Que no 'ns queixem? ¡N'estem tips de fe aquesta petició!

Pro l'Arcaide mi por esas! No en fá cas ni poch ni molt. —MÉLO. —¿Creguem que mi deixa parada? —No ho dupti, senyora, no. —Que aquesta pudo molesta seís hi ha dit cinquanta cops. —Pues filla, si aquí no vehuen de treure aquest focolorós, lo que 's jó, li juro Pepa que fujo, d'aquet recó, y em busco pis á n' el Rastre ó bé allá fora el Pont.

—Donchs miri, donya Tomasa tan si ens queixem com no, aurém de pendre per forsa aquesta forta pudo,

y el que no vulgui aguantarla que yaiigi á un altre cantó.

Aixis parlaban dos donas una de cada balcó. Es un dels carrers de Tortosa. Que si sent molt mala oló.

Paco Vosch.

Malgrat á todas las malas arts posadas en practica per la coallició caciquista republicana del Ajuntament de Barcelona lo negoci conegut per "lo del gastrache", no ha pogut portarse á cap. Lo fogós orador catalaniste Cambó los esqueixá la grna posant de manifest tota la podridura que corre per dins d'aquella administració en el asunto que es debatia en la última sessio. El poble asedegat de moralitat y justicia que omplia la gran sala del Concill, ab forts aplaudiments donaba las gracias al seu verdader representant que tanta nosa fá als falsos administradors.

Lo dictamen que s debatia lo defensaba lo Sr. Odon de Buen y lo impugnaba lo Sr. Cambó demost ran que era una especie de "Cuentas del gran Capitán", que en lloch de picos palos y xaxadones eran martell puntas y claus de GANXO!

Vegis un extracte que d'ella n fá la "Veu de Catalunya".

¡Qué deliciosas son aquellas "cuentas del Gran Capitán", que ahir en Cambó va treure á la vergonya pública, al examinar las partidas serrianas de la Casa Strache!

Per un filaberquí. Per una enclusa. Per un banch de manya. Per un martell. Per unas estenallas. Per una serra. Per un ribot. Per una garlopa. Per un clau de ganxo. Per puntas de París. Per etc., etc.

Pias: 1.5000.000. Persona que té la má trencada en aixó de patents y de materials pera la industria, assegurava ahir que d'aquestas "cuentas galanas", quedavan pel cap més baix, dos millons sense justificació ni aplicació conegnda.

Es que aquest senyor no deu comptar una partida molt important que, si bé no figura en els comptes, no per aixó deixarà de gastarse.

L'oli d'untar.

Fins s'ha fet el càlcul de que de aquets dos millons que sobran, distri buits entre 18 senyors, toca á una mica més de 110.000 pesetas per cap. Ves, si surten els comptes, calculant aixis!

Ha comensat la sega del arrós en el Delta del Ebro, habent vingut més de 300 segadors valencians exprofés donch la cullita aqueix any es extraordinaria paganse á bons preus las primeras partidas que se han ajustat.

Lo nostre amic Joan Moreso ha tingut la pena de perdre lo seu señor Pare que ha mort víctima de una desgracia vocacionada, al pareixer per una llarga malaltia que el privaba fá temps de poderse ocupar en el desarrollo de la industria á que 's dedicaba.

Que Deu nostre Senyor li hagi perdonat y dongui la resignació cristiana que siga menester á sa familia.

La Resclosa de Cherta, fá uns dias que se está apanyan per la Companyia de Canalisació, operació que acostuma á ferse tots los anys per aqueix temps per ser la temporada que porta menos aigua elriu, no obstant han hagut de pararse els travalls ultimament per la rescruada del caudal d'aiguas del Ebro.

Com alguns diaris locals han dit se repujaba dita resclosa, lo que significaria ser major l'embasament de las aiguas y seria aixó causa de perjuins á las fincas riberenyas d'aiguas amunt femi aqueixa aclaració per evitar l'alarma que dita noticia equivocada podria ocasionaroshi.

Com alguns diaris locals han dit se repujaba dita resclosa, lo que significaria ser major l'embasament de las aiguas y seria aixó causa de perjuins á las fincas riberenyas d'aiguas amunt femi aqueixa aclaració per evitar l'alarma que dita noticia equivocada podria ocasionaroshi.

La Junta de Instrucció pública de la Provincia creyem deu atendre semblans queixas.

El cupo de 927 homes qu' e corresponen á la Zona de Tarragona num. 33 que per decret del 1.er del que som han de serri per cubri el cupo del servey actu sobre la base dels 1926 que componen el número de reclutas compresos en los artículos 31 y 152 de la vigent Ley de Reclutament pera el reemplas de 1903 ne tocan al:

Partit de Tortosa. —Alcanar, 12; Aldover, 4; Alfara, 3; Ametlla, 7; Am-posta, 22; Benifallets, 8; Cenia, 10; Cherta, 11; Freginals, 4; Galera, 5; Ginestar, 7; Godall, 4; Masdenverge, Mas de Barberans, 4; Pauls, 3; Perelló, 20; Rasquera, 7; Roquetes, 15; San Carlos de la Rápitá, 9; Santa Bárbara, 11; Tivenys, 6; Tortosa, 115; Ulldecona, 25.

Al Partit de Gandesa. —Arnes, 6; Ascó, 8; Batea, 14; Benisanet, 9; Bot, 7; Caseras, 2; Corbera, 12; Fatarella, 14; Flix, 7; Gandesa, 19; Horta, 10; Miravet, 8; Mora de Ebro, 15; Pinell, 7; Pobla de Masaluca, 7; Pratde Compte, 5; Ribarroja, 6; Vilalba, 6.

A primes de Desembre s'estrenará en lo teatre Liceo de Barcelona la grandiosa opera del Mestre Manen titulada "Acté, quina lletra y musica es del mateix Mestre. Consta de cuai

tre actes y es un poema inspirat en la epoca de la decadencia del imperi romá en el que se representa la famosa Actea, liberta que mereix ser patrocinada per Nerón y acaba per convertirse al Cristianisme.

Dita opera se cantarà en catalá encarrregantse del pape de protagonista la célebre tiple dramática Marfa Guídice.

La Junta Permanent de la Unió Catalanista ha publicat una circular recordant los acorts de las Asambleas de Reus y Tarrassa, sobre elecciones ab motiu de las próximas de regidors.

Res de lo que ara s diu ye de nou a ningú. Tothom ha conegut sempre figuras d aquesta ley, y és cosa vella que, per procediments parecuts al que avuy mon tanta polsaguera, han gallejat y gallejan molta gent.

El GLOBE de Madrid deplora amargament qua la Biblioteca Nacional estigui tancada la major part del día. Però fillet, si tampoc hi aniria ningú si estigués oberta.

La Biblioteca papular de L'Avinyó ha publicat lo n.º 12 de la colecció que tan exit va conquistarse cada día entre los aymanes de las llettras catalanas; se titula 'Urania' y es del conegut Camil Flamarion després que l' hagem lletit ne tornarem a parlar.

De gran resonancia fou lo meeting de propaganda catalanista celebrat diumenge passat á Castellar del Valles. Devant d una gran gentada parlaren Ramón Galcerán de la Eliga catalanista de Castellar, Jaume Guibern de la Eliga de Catalunya, Bartomeu Bonhom del Centre Catalunya de Sant Marti de Provencals, Trini-

tat Monegal, Manel Folguera de Sabadell, Joseph Marlet de la Joventut catalanista de Sabadell, Domingo Martí y Juliá de Barcelona y Joseph M.ª Roca, president de la Junta Permanent de l' Unió. Tots los oradors foren xardorosaments aplaudits.

No s parla de res més Cantinero per aquí, inflió per allá, fanch per tot arreu. Y destacan en aquet medi empestat els tipos del usurer y de la usurera, instituciones clásicas de la tierra del empenho, y de la "trampa adelante".

Tampoc es descuvrir cap món ló de que son complis d aqueixas mafetas els encarregats de veillar per l, ordre social y no pot ser causa de sorpresa veure que l'un tira grapat de llot a la cara de l' altre, sabent d' hont surten, en sa majoria, els de dalt y els de baix entre aquesta munió de corchs socials.

Al fer unas excavacions á Tarragona, s ha trobat una lápida romana que té gran importancia pera l' historia d' aquella capital. Dita lápida que havem tingut ocasió de veurer es una ara de pedra del país, ab senzill cornisament, d' uns 55 centímetros d' altura per 35 d' amplaria, lletras del síglo segon a principis del tercer ab

fulles y signes especiales de puntuació. Diu l' epigrafe en llet, que traduit al catalá es com segueix: "Baba L. Numisio Stice al Geni (Tutelar de Tarragona) va pagar de bona voluntat el merescut vot (V. S. L. M.) acabant las obras d' aquella divinitat y las dugas dependencias del edifici." El nom de Baba L. Numisio Stice sona per primera vegada ara en la epigrafía tarragonina. L' inscripció es importantíssima, perquè determina la época aproximada, en que s' acabaren las obras del temple al Geni Tutelar á Tarragona. Aquesta lápida ha sigut trobada servint de sostenimen a un mur ó paret groixuda.

Sembla que los elemens republicans de Barcelona volan imita als de Valencia notanse per sobre de tot un desveltamen que fa mirar al ab recel als capitosos del republicanisme unitari y ficsar los ulls envers lo federalisme y catalanisme. Poc a poch los catalans tots voldran saber qu' es lo catalanisme y al coneixel ne seran sos defensors mes acerrims.

El GLOBE de Madrid deplora amargament qua la Biblioteca Nacional estigui tancada la major part del día.

Peró fillet, si tampoc hi aniria ningú si estigués oberta.

No veu que en aquet país l' escritre no ha fet perdre l' lletir.

La Biblioteca papular de L'Avinyó ha publicat lo n.º 12 de la colecció que tan exit va conquistarse cada día entre los aymanes de las llettras catalanas; se titula 'Urania' y es del conegut Camil Flamarion després que l' hagem lletit ne tornarem a parlar.

Havem rebut lo Bollet del Diccionari de la llengua Catalana que pu-

blica lo ilustre Patrici Mn. Antoni M.ª Alcover Vicari general del Bisbat de Mallorca que mereix sia llegit per tots los que estimen la llengua patria. Prometem ocuparnos en tan prompte haguesem disfrutat de sa lectura.

S' han sotmés á la firma del Governador civil d' aquella provincia, ls Estatuts pera una societat coral y instrumental, que s' titulará "Capella Catalana".

Dita "Capella", será dirigida pel conegut mestre Joaquim Cassadó.

Tenim entés que comptan ab elemens verament impartants d' intrepart musical. Per sa constitució comptan ab una massa coral composta de més de 160 professors.

Per ferse cárrech dels enlayrats propósitos de la "Capella Catalana", n' hi haurá prou ab apuntar que durant la prop-venienta Quaresma pensan executar la Pasio de Sant Mateu escrita pel mestre Bach; aquesta obra per sas molts dificultats; encara no ha pogut esser presentada á Barcelona.

Y entre las varias cmposicions que tenen acceptadas, pera sos concerts, també hi figuran las de la inspirada y popular compositora Narcisa Freixas.

Las visitas que tot sovint fa gen Jaume de Borbón á San Sebastián s' atribueixen al propósit de casarse ab una infanta d' Espanya.

Hem rebut el número 17 de l' important revista "Catalunya" que s publica a Barcelona, plassa de la Catedral 2 bis, qual sumari conté magnífiques composicions de Joan Llongueres, Lluís Cispert, Llorens Ribert, Albert Aguiló, Mossén Verdaguer, Joan Alsina, Antonia Salvá, Jaume Bofill, Josep Paradedá, y altres.

La recomanem a nostres llegendors.

La recomanem a nostres llegendors.

si volen passar un rato agradable é instructiu.

De la Veritat de Manresa copiem Se'ns comunica que demá, a dos quarts de dotze, tindrà llóce en nóstra Basilica la benedició de l' artística bandera que destinada al Orfeó Manresá han confeccionat primorosament, baix la direcció y dibnix del inteligent mestre D. Francisco Guixart, algunes distinguides senyoretas de Manresa.

Esperem qu' aquesta nit dita bandera que es riquíssima, estarà esposada al públic en un dels aparadors céntrichs de nostra ciutat.

Posteriorment savem ha tingut lloc dita benedició havem resultat un acte important y patriótic.

Ha sigut autorisada per la Superioritat la pesca de bou en la costa de Llevant; haventse comensat ja en la nostra Comarca y per lo tan es molta la pesca feta en los primes días lo que ha permés sen repartis molta per los pobles del interiors.

Lo notable pintor tortosí en Joseph Maria Marqués, torna á ser á Barcelona després de son viatge per la provincia de Girona de la que ne ha tret variades apuntacions pera cuadros de paisatjes que se proposa molt prompte poder exposar al públic.

A igual feyna ve dedicantse nostre amich y país lo reputat pintó Antón Serveto visitán diferentes encontrades de la Comarca tortosina.

Aqueix any sembla que ls vehins de Tortosa están empenyats en demostrar lo contrari de lo que va fer l' Ajuntament suprimin las festas donç cada día hi han nous carrers adornats, y las enrramadas, ball, y serenatas son casi continuadas.

Tortosa, Imp. Foguet P. Hospital

cito Christiano no pudiessen recibir daño de aquella parte; y los Templarios, y otra gente de guerra se pusieron hacia la parte del Rio. Diosse principio desde luego á los combates, y de algunos dellos (peleando los Moros con grande ánimo y esfuerzo) sin buyr el rostro á la muerte, perdieron la vida muchos Christianos, y recibieron gran daño los Genoveses. Al cabo de tres meses y medio que duraba el cerco de Tortosa; por ser los gastos muchos y muy grandes, vino el Conde á verse en harta necesidad, y hubo do buscar dinero para no levantar la mano de aquella guerra. Hallabasse en ella el Obispo de Barcelona don Guillermo de Torroja, y con su licencia y del Arçobispo de Tarragona don Bernardo. Trató de tomar cincuenta libras de plata del Tesoro de la Catedral de Barcelona; empeñandole por ellas el señorío, y Pueblo de vila de Cans, hasta que se las restituysse; y en hecho de verdad se concluyó esto en quinze de Octubre deste año de 1148. y dezeno del Reyno de Ludovico el menor de Francia. Firmó instrumento el Conde del dicho empeño. Y por no alargarme no lo pongo aquí, quien lo quisiere ver lo hallará en las Historia de los Condes de Barcelona, en el capitulo 153. en la hoja 235. La necesidad del Conde era tal, y la guerra tan en servicio de Dios y de la santa De Católica, que fué muy justo lo que en favor della hizo la Iglesia de Barcelona, dando lugar á que de sus Cálces y plata se hiziesse moneda. De medio Octubre adelante se apretó más el cerco, y se fueron más acercando los Castillos, y máquinas de madera para combatir con los muros, que defendian ciertas Torres, de donde se recibia mayor daño, y no pudiendo resistir los Moros, ni defenderse, se nubieron de retirar al Castillo, que ellos llamaban Zuda. Los Castillos de madera no se podían acercar tanto, que pudiessen dellos darle combate, entraría á escala vista, por ser muy ancha, y honda la cava que le ceñia. Por esso la dejaron desde luego y hecho esso se pusieron dentro de un Castillo grande de madera muy fuerte, y bien trabado, treientos soldados, que se escogieron en el Ejército; y desde el, después de averle acercado al muro de la Zuda, la començaron con mucho denuedo á combatir, y fué de

muchas Torres, y de buen muro. Teniendo pues el Conde hecha resolución de hazer esta jornada, comunicó sus intentos con el Sumo Pontífice Eugenio Tercero, y pidióle ayuda y él se la dió de una Bulla que despachó entonces importante para este efecto, concediendo en ella á los Fieles que siguiesen al Conde, la misma Indulgencia que el Papa Urbano II. abia concedido, y otorgado á los que iban á la conquista de la tierra Santa. La Bulla he visto en el Archivo Real de Barcelona, en el armario de Tarragona, en el sacco A. que en romance es como se sigue, que no cansará al que la leyere.

BVLA

EUGENIO Obispo siervo de los siervos de Dios á todos, los Fieles de Dios varones prudentes, á los cuales lle-garso estas letras, salud y bendición Apostólica. Todos los que son de la profesion Christiana han de creer indubitadamente, que la santa Iglesia de Dios es madre espiritual de todos los fieles, y que si no es por ella, no podemos alcanzar el perdon de nuestros pecados, ni merecer los gozos de la felicidad eterna, y segun esso convinieles á los fieles Christianos siempre que la misma madre nuestra padece fuerça ó esta oprimida por los Infieles, ayudarle fielmente con todas las fuerças, y no tener miedo de dar sus vidas por ella, si fuesse necesario: Por lo cual rogamos, amonestamos, y exortamos en el Señor por Apostolicos, escritos á todos vosotros, os apresteyis varonilmente para la guerra contra los Infieles. y enemigos de la Cruz de Christo; y de ninguna suerte dudeys yr devotamente con el Noble varon Ramon Conde de Barcelona, por la defensa de la Fé Christiana, y de toda la santa Iglesia, y para que tengays esperança de alcanzar digno premio por tan grande trabajo, os confirmamos por autoridad Apostólica aquella remisión de pecados, que por el Papa Urbano, predecesor nuestro de feliz memoria fué concedida á los que entonces passaban en razon de librar á la Iglesia Oriental: y de vuestras mujeres tambien y hijos y bienes, y possessions abemos determinado queden bajo del amparo de nuestra santa Iglesia, y de los Arçobispos, Obispos, y otros Prelados de la

BASES DE MANRESA

Bases para la Constitució Regional Catalana acordadas per la Asamblea de Delegats celebrada a Manresa durant los dias 25, 26 y 27 de Mars de 1892.

PODER CENTRAL

BASE 1.ª - Las atribuciones. Vindrán a càrrech del Poder central:

a) Las relaciones internacionales.

b) El ejército de mar y tierra, las obras de defensa y la ensenya militar.

c) Las relaciones económicas d' Espanya ab los demás paissos, y en consecuencia, la fijación dels aranzels y el ram d' Aduanas.

d) La construcción y conservación de carreteras, ferro-carrils, canales y ports que sian d' interés general. En las d' interés interregional podrán posarse d' acort lliurement las regiones interesadas, intervenint lo poder central sols en cas de desavenencia. Las vias de comunicació d' interés regional serán d' exclusiva competencia de las regiones. Igual criteri se seguirá en los serveys de correus y telégrafos.

e) La resolución de todas las cuestiones y conflictos inter-regionals.

f) La formación del presupuesto anyal de gastos que, en lo que no arribin las rendas d' Aduanas, deará distribuirse entre las regiones á proporción de su riqueza.

La organización. - Lo poder central se organizará baix lo concepto de la separación de las funciones legislativa, ejecutiva y judicial.

Lo poder legislativo central radicará en lo Rey ó Cap d' Estat y en una Asamblea compuesta de representantes de las regiones, elegits en la forma que cada una estimi convenient; lo número de representantes será proporcional al d' habitantes y á la tributación, tenintse tres á la región á la que n' hi corresponduin menos.

Lo poder ejecutivo central se organizará per medi de Secretarías ó Ministeris que podrán ser de Relaciones exteriores, de Guerra, de Marina, d' Hazienda y del Interior.

Constituirá el poder supremo judicial un Alt Tribunal format per magistrats de las regiones, un per cada una d' ellas, elegits per las mateixas; cuydará de resolver los conflictos inter-regionals y de las regiones ab lo poder central y de exigir la responsabilidad als funcionarios del poder ejecutivo, aquest tribunal no se considerará superior gerarquich dels tribunals regionals que funcionarán ab entera independencia.

Disposiciones transitorias. - Atinent que las relaciones que, segons los preceptos constitucionals vigents, uneixen l' Estat ab la Iglesia han sigut sancionadas per la Potestat d' aquesta, se mantendrán aquéllas, mientras abduas potestats de comú acort no las modifiquin.

Lo poder central procurará concordar ab lo Sant Pare la manera de subvenir la dotación de Cult y Clero y de provehir las dignitats y prebendas eclesiásticas en armonía ab la organización regional; y tant si se sosté el Real Patronat, com si se restableix la disciplina general de la Iglesia,

deará procurarse que, respecto de Catalunya, se prevengui en lo Concordat que hagin de ser catalans los que exerciein jurisdicción eclesiástica propia ó delegada, comitambé los obtentors de dignitats y prebendas.

Lo Deute público ayuy existient vindrà á càrrech del Poder central; mes aquest no podrá crearse de nou, quedand de compte de las diversas regiones lo que en lo esdevenidor contreguin para son sosteniment y el de las cargas del Poder central.

PODER REGIONAL

BASE 2.ª - En la part dogmática de la constitució regional catalana se mantendrá el temperamento expansiu de nostra legislación antigua, reformant, para posarlas d' acort ab las novas necessitats, las sábias disposiciones que conté respecto dels drets y libertats dels catalans.

BASE 3.ª - La lengua catalana será la única que ab carácter oficial podrá usarse á Catalunya y en las relaciones d' aquesta región ab lo Poder central.

BASE 4.ª - Sols los catalans, ja ho sian de naxensa ja per virtud de naturalización, podrán desempeñar á Catalunya càrrechs públicos, fins tractantse dels gubernatius y administratius que depenguin del Poder central. També dearán esser desempeñats per catalans los càrrechs militares que importin jurisdicción.

BASE 5.ª - La división territorial sobre la que se desenrolla la gradación gerarquica dels poderes gubernatiu, admistratiu y judicial, tindrà per fonament la comarca natural y el municipio.

BASE 6.ª - Catalunya será la única soberana de son góvern interior, per lo tant, dictará lliurement las lleys orgánicas; cuydará de sa legislación civil penal, mercantil, administrativa y processal; del establecimiento y percepción d' impuestos; de la encunación de la moneda, y tindrà todas las demás atribuciones inherents á la soberanía que no correspondan al Poder central segons la Base 1.ª.

BASE 7.ª - Lo poder legislativo regional radicará en las Cortes catalanas, que dearán reunirse todos los anys en época determinada, y en lloch diferent.

Las Cortes se formarán per sufragio de tots los caps de casa, agrupats en classes fundadas en lo treball manual, en la capacitat ó en las carreras profesionales y en la propiedad, industria y comers, mitjansant la correspondent organización gremial en lo que posible sía.

BASE 8.ª - Lo poder judicial se organizará restablant la antigua Audiencia de Catalunya; son presidente y vice-presidentes, nombrats per las Cortes, constituirán la suprema autoridad judicial de la Región, y se establecerán los tribunals inferiores que sian necessarios, devent ser fallats en un período de temps determinat y en última instancia dintre de Catalunya tots los plets y causas.

Se organizarán jurisdicciones especiales com la industrial y la de comers.

Los funcionarios del órde judicial serán responsables.

BASE 9.ª - Exercirán lo poder ejecutivo cinco ó set als funcionarios nombrats per las Cortes, los qui estarán al devant dels diversos rams de la administración regional.

BASE 10.ª - Se regoneixerá á la comarca na-

tural la mayor latitud possible d' atribuciones administrativas para el góvern de sos intereses y satisfacción de sas necessitats. En cada comarca se organizará un Consell, nombrat per los municipios de la mateixa, qu' exercirá las citadas atribuciones.

BASE 11.ª - Se concedirán al municipio todas las atribuciones que necessita para el cuydado de sos intereses propios y exclusius.

Para la elección dels càrrechs municipales se seguirá el mateix sistema de representación per classes adoptat para la formación de Cortes.

BASE 12.ª - Catalunya contribuirá á la formación del ejército permanente de mar y terra per medi de voluntaris ó de una compensación en diners previamente convinguda com avans de 1845. Lo cos d' ejército que á Catalunya corresponga será fijo y á ell dearán pertanyer los voluntaris ab que hi contribuixen.

Se establecerá ab organización regional la reserva, á la que quedarán sujetos tots los minyons d' una edad determinada.

BASE 13.ª - La conservación del órde público y seguretat interiors de Catalunya, estarán confiadas al sometent, y para el servey actiu permanente se creará un cos semblant al de Mossos de la Escuadra ó de la Guardia civil. Dependrán en absoluto todas aquestas forzas del Poder regional.

BASE 14.ª - En la encunación de la moneda, Catalunya deará subjectarse als tipos unitarios en que convingan las regiones y los tractes internacionales d' Unión monetaria, essent lo curs de la moneda catalana, com la de las demás regionales, obligatorio en toda Espanya.

BASE 15.ª - La ensenya pública, en sos diferentes rams y graus, deará organizarse d' una manera adecuada á las necessitats y carácter de la civilización de Catalunya.

La ensenya primaria la sostendrá el municipio y en son defecte la comarca; en cada comarca, segons sía son carácter agrícola, industrial, comercial, etc., se establecerán escuelas prácticas d' agricultura, d' arts y oficios, de comers, etc. Deará informar los plans d' ensenya, el principi de dividir y especializar las carreras, evitant las ensenyas enciclopédicas.

BASE 16.ª - La Constitución catalana y los drets dels catalans estarán baix la salvaguardia del poder ejecutivo catalá, y qualsevol ciudadá podrá deduhir demanda devant dels tribunals contra los funcionarios que la infringeixin.

BASE 17.ª - Disposiciones transitorias. - Continuarán aplicantse el Códich penal y el Códich de comers, pero en lo esdevenidor será de competencia exclusiva de Catalunya el reformarlos.

Se reformará la legislación civil de Catalunya prenent per base son estat anterior al Decret de Nova Planta y las novas necessitats de la civilización catalana.

Se procurará inmediatamente acomodar las lleys processals á la nova organización judicial estableta, y mentrestant se aplicarán las lleys d' Enjuiciamiento civil y criminal.

Manresa 27 de Mars de 1892.

Iglesia de Dios. Y en lo que toca á la remission de los pecados, y á la absolución del Omnipotente Dios, y del Bienaventurado San Pedro, Principe de los Apóstoles, concedemos la tal, con la autoridad que Dios nos ha dado, que quien comencare tan santo camino, y le conciuere, ó muriere en él, consiga absolución de todos sus pecados, de los cuales con corazón contrito y humillado se hubiere confesado, y alcance del Remunerador de todos los bienes el fruto de la eterna retribución.

Dada en Signia á diez de los kalendas de Julio. Esta es la Bulla concedida á los que fueron á conquistar dicha Ciudad, Bien se hecha de ver lo que Tortosa era, pues conyino que el Sumo Pontífice diese su ayuda para que fuéssé ganada de los Moros, y que no como quiera tenían en mucho esta Ciudad, pues se hizo el aparato para conquistarla que se verá en el capítulo siguiente.

capitulo VEYNTE Y QVATRO De como llegó el Conde con su Armada á Tortosa, y la ganó

Pocos dias despues que fué despachada esta Bulla del Papa Eugenio Tercero, es á saber, en 29. del propio mes de Junio del año 1148. se hizo á la vela su Armada, y llegó con ella al primero de Julio á la boca del Rio Hebro, que como se ha dicho está á solas tres leguas de Tortosa. Traya el Conde 83. Galeras, muchos Navios, y otros bajeles, como se verá en el capítulo 25. Saltó pues el Ejército en tierra, y en llegando á la Ciudad, le pusieron cerco por las dos partes del Rio, y cerraron el passo de la Fuente, que estaba como agora armada sobre barcas, y por el Rio arriba. llegaron los Navios, y Galeras, y la estrecharon de tal suerte por todas partes, que no le podía entrar socorro, ni provision alguna. En lo llano hacia la Ribera del Rio se pusieron la gúestas de la gente de Catalunya, y Aragon, y de la otra parte estuvieron el Conde, y don Guillel, señor de Montpellier, y la mayor parte de los Caballeros, y hombres hazendados, los cuales ganando la sierra se apoderaron de los passos della: á fin de que los del Ejér-